

Krizový program – kyberšikana

1. Předmět programu

Program proti kyberšikana slouží k vytvoření bezpečného, respektujícího a spolupracujícího prostředí ve škole i mimo ni. Zaměřuje se především na oblast komunikace a vztahů mezi žáky, na prevenci kyberšikany a ukazuje postupy jejího řešení. Je určen všem pedagogickým pracovníkům školy, dále pak rodičům a žákům školy. Program je nedílnou součástí Minimálního preventivního programu školy.

2. Vymezení základních pojmů

➤ Co je kyberšikana:

Kyberšikana je pojem, který souvisí s obrovským nárůstem informačních a komunikačních technologií. Na druhém stupni základních škol se nárůst kyberšikany objevuje zejména ve druhé dekádě 21. století a čím dál častěji ji někteří žáci volí jako prostředek nátlaku na jiné.

Kyberšikanu můžeme označit jako agresivní, úmyslné, opakující se chování za účelem ublížení oběti (jednotlivci nebo skupině) pomocí informačních a komunikačních technologií (mobilní telefon, emaily, sociální sítě). Jako v případě klasické šikany je nutné zmínit, že agrese je brána jako věc jednorázová. O kyberšikaně tedy hovoříme, pokud se nepřátelské chování opakuje. Za oběť je považována osoba, která se nemůže snadno bránit, a právě nerovnováha sil mezi agresorem a obětí na internetu je brána za kyberšikanu.

Nárůst kyberšikany na druhém stupni základních škol souvisí s velkou mediální vybaveností žáků. Podle výzkumů vlastní téměř 95 % žáků druhého stupně mobilní telefon a téměř stejný počet žáků má z domova přístup na internet. Žáci agresori mají velmi často počítač ve svém vlastním pokoji, tudíž mají pocit bezpečí a anonymity.

◆ Prostředky kyberšikany jsou:

- Textové zprávy
- Telefonní hovory
- Hraní her online
- Fotografie a videoklipy
- E-mailové zprávy
- Programy pro zasílání okamžitých zpráv
- Internetové stránky, blogy
- Chatové místnosti
- Sociální sítě

3. Krizový plán a postupy řešení kyberšikany

Krizový plán minimalizuje škody v případě, že kyberšikaně dojde.

➤ Pravidla pro minimalizaci kyberútoku pro případné oběti:

Kyberútoky z hlediska rizikového chování žáků představují poměrně nový problém, kterému nelze zcela zamezit. Stejně jako šikana není kyberšikana v České republice považována za trestný čin. Nicméně může naplnit určitou skutkovou podstatu jiných trestných činů, jako jsou vydírání, stalking, vyhrožování atd.

Navíc samotní žáci mohou snížit hrozbu případných útoků tím, že se budou řídit zásadami a pravidly, které možnosti útoků po internetu a na sociálních sítích snižují.

Mezi tato pravidla a zásady patří:

◆ OCHRANA OSOBNÍCH ÚDAJŮ

Osobní údaje se mohou velmi snadno zneužít. Žáci by měli informace, jako jsou jméno, příjmení, telefonní číslo, rodné číslo, aj., uvádět jen v nejnútnejších případech. Samozřejmě by na sociálních sítích neměli uvádět údaje jak své, tak i svých známých nebo rodinných příslušníků.

◆ ZVÁŽENÍ, KTERÉ MATERIÁLY CHCEME SKUTEČNĚ ZVEŘEJNIT

V tomto případě se jedná zejména o fotografie a případně videa. Jen málo žáků si uvědomuje, že fotografie, které mohou být v současnosti zábavné a vtipné, je za několik let mohou ohrozit a jejich publikování poškodit. Proto je zásadní důslednost při vybírání materiálů, které chtějí zveřejnit.

◆ VOLBA A OCHRANA SVÉHO HESLA

Žáci by při volbě hesla měli dbát spíše na jeho neprolomitelnost, než na jeho snadné zapamatování. Často se jako forma hesel objevují jména jejich kamarádů, jejich domácích zvířat nebo v případě čísel jejich osobní rodné číslo. Asi nejvhodnějším řešením je kombinace velkých a malých písmen doplněných číslicemi. Samozřejmě je zapamatovatelnost takového kódu složitější, ale zato bezpečnější. Pokud vlastní více účtů, je vhodné mít i více hesel.

◆ ZABEZPEČOVÁNÍ SVÝCH ÚČTŮ

Spousta internetových účtů nabízí možnost automatického zapamatování hesla, žáci by tuto možnost měli ignorovat obzvláště v prostředí školy, kde má k jednomu počítači přístup velké množství osob. Pokud má žák možnost přístupu k internetu zejména ve školním prostředí, je nutné, aby se vždy pečlivě odhlásil, jelikož právě ve škole by mohlo dojít ke zneužití přihlašovacích údajů. Dále by žáci neměli umožňovat komunikaci svým spolužákům prostřednictvím používání jejich osobních účtů.

◆ DŮKLADNÉ SEZNÁMENÍ SE S PRAVIDLY NA SOCIÁLNÍCH SÍTÍCH, CHATECH A DISKUZÍCH

V současné době mají žáci v oblibě komunikaci na různých sociálních sítích. Bohužel často komunikují i s lidmi, které osobně nikdy neviděli a osobně je neznají. Před přihlášením do těchto komunikačních serverů by žáci měli dbát na dodržování pravidel, kterými se chaty či diskuze řídí a také být opatrní ohledně zadávání svých osobních údajů.

◆ NEREAGOVAT NA PODEZŘELÉ, VULGÁRNÍ A POHORŠUJÍCÍ ZPRÁVY

Prostřednictvím pohoršujících zpráv se velmi často jedná o pokus agresora k reakci své oběti nebo také může jít o nevyžádanou reklamu. Žáci by měli být informováni, jak reagovat na vulgární nebo urážející zprávy od osob, které neznají. Pokud takovou nevhodnou zprávu obdrží, nejlepším řešením bývá na ni nereagovat. Případného agresora to ve většině případů odradí, jelikož jeho zprávy nemají žádnou odezvu.

◆ NEBÝT PŘÍLIŠ DŮVĚŘIVÝ

Internet poskytuje spoustu informací, ale ne všechny informace jsou pravdivé, každý žák by měl tedy mít informace z více zdrojů. Stejně tak informace o osobě, se kterou dotyčný komunikuje, mohou být zkreslené. Proto je důležité zasílat fotografie nebo citlivé informace o své osobě pouze lidem dobře známým nebo je raději neposílat vůbec, jelikož případný agresor by mohl tyto informace zneužít, případně zjistit adresu oběti atd.

➤ Postup pro žáka, který se obětí kyberšikana stane:

1. Uchovat si důkazy o útoku
2. Zachovat klid, nejednat ukvapeně
3. Blokovat pachatele a pokud možno i obsah, který rozšiřuje
4. Informovat své rodiče, popř. pedagogy
5. Pokusit se identifikovat pachatele
6. Nebát se vyhledat pomoc u odborníků (např. policii ČR)

➤ Postup pedagogického pracovníka pro případ kyberšikany:

1. Informují-li rodiče pedagoga o podezření na kyberšikana, zahájí okamžitě vyšetřování, spolupracuje s metodikem prevence, s výchovným poradcem, informuje ředitele školy.
2. Má-li pedagogický pracovník podezření na kyberšikana, zahájí okamžitě vyšetřování, spolupracuje s metodikem prevence a výchovným poradcem, informuje ředitele školy.

3. V případě prokázaných projevů kyberšikany neprodleně informuje ředitele školy, spolupodílí se na vyšetřování dle pokynů ředitele školy.
4. Vždy informuje rodiče o výsledcích vyšetřování, a to i v případech, že se podezření neprokáže.
5. Navrhne v pedagogické radě potrestání agresorů v souladu s pravidly pro hodnocení žáků 20. základní školy Plzeň.

➤ Postup rodiče v případě kyberšikany:

1. Rodiče informují o podezření na kyberšikanování třídního učitele popřípadě dalšího pedagogického pracovníka.
2. Nejsou-li podezření na projevy kyberšikany bezodkladně a uspokojivě řešeny v pravomoci pedagogických pracovníků, včetně metodika prevence či výchovného poradce, obrátí se rodiče s informací na ředitele školy.
3. V případě prokazatelných projevů kyberšikany se rodiče obrátí s informací na ředitele školy.

Zpracovali: Mgr. Jaroslav Zýka – metodik prevence

Mgr. Marie Říkovská – zástupkyně ředitele pro výchovné poradenství

V Plzni 4. 9. 2018

Ředitel školy:
Mgr. Bc. Pavel Kocián